

Lotterinemnda

Vedtak i Lotterinemnda 7. oktober 2019

Sak

2019/0080 Diabetesforbundet – org.nr. 970 169 113 - klage over vedtak om avvisning på søknad om tilskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping tildelingsåret 2015

Til stede: Leder Elisabeth Wittemann, medlem Åse Gustavsen og medlem Ingjald Sørhøy

Sakens bakgrunn

Diabetesforbundet (klager) søkte i 2015 om tilskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping for tildelingsårene 2014 og 2015. Søknadsskjema var datert 12. oktober 2015. I tillegg sendte klager, ved advokat Stephan Didrich Eid, brev 7. oktober 2015 og 15. oktober 2015 med en nærmere begrunnelse for søknaden og redegjørelse om bakgrunnen for fristoversittelsen. Brevet var stilet til Kulturdepartementet i tillegg til Lotteritilsynet.

Lotteritilsynet avsto søknaden den 14. desember 2015 på grunn av fristoversittelse.

Lotteritilsynets vedtak ble påklaget ved brev 17. desember 2015.

Når det gjelder søknad for tildelingsåret 2015 har klager anført at organisasjonen søkte om merverdiavgiftskompensasjon 18. august 2015 og at denne inneholdt søknadsgrunnlag også for søknad om tilskudd fra spilleoverskuddet. Klager anfører at dette innebærer at man hadde levert søknad innen fristen 1. september 2015. At søknadsskjema ble sendt i ettertid, 12. oktober 2015, kan da ikke være grunnlag for avvisning.

Klager anfører videre at dersom søknaden 18. august 2015 om merverdiavgiftskompensasjon ikke anses som rettidig søknad om tilskudd fra spilleoverskuddet, så er fristoversittelsen uansett unnskyldelig. Dette fordi søknadsprosessen etter innføring av ny ordning for tildeling av spilleoverskuddet til Norsk Tipping, ikke var tilstrekkelig klarlagt og kunngjort for berørte aktuelle søkere. Klager anfører å ikke ha fått nødvendig oppfølging fra forvaltningen.

Klager har videre vist til at departementet i 2015 skal ha lagt til grunn at klager ikke hadde søkerrett i henhold til overgangsforskriftene og at det derved «fra

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@knse.no

sentralt hold» er gitt «mangelfull orientering som gav grunnlag for en villfarelse som ikke skyldes interne forhold i Diabetesforbundet».

Klager viser også til at saken har stor betydning for klager med et tap på anslagsvis fem til seks millioner kroner. Søknad ble videre sendt bare få uker etter 1. september 2015, og dette burde tilsi at klager innvilges fristoppreisning. Det vises for øvrig til klagen i sin helhet.

Lotteritilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak og har oversendt klagen til Lotterinemnda for behandling. Lotteritilsynet oversendte klagen med innstilling til Lotterinemnda 28. januar 2019. Den lange saksbehandlingstiden er beklagelig.

Klager sendte inn supplerende merknader i saken 18. februar 2019 og utdypet begrunnelsen for klagen. Klager viser avslutningsvis til at avvisningspraksis ved fristoversittelse ikke «er så entydig og fast til ugunst for søkere» som Lotteritilsynet har gitt uttrykk for i sin innstilling. Som eksempel på en «vesentlig forskjellsbehandling under forvaltningsbehandlingen» har klager vist til at Foreningen Mental helse likevel fikk innvilget sin søknad om tilskudd for tildelingsåret 2017, tross fristoversittelse.

Det rettslige grunnlaget

Det rettslige grunnlaget er forskrift 12. juni 2009 nr. 640 om tilskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping (forskriften), som nå er opphevet, men som gjaldt på søknadstidspunktet.

Det ble foretatt endringer i forskriften i 2013 og 2014, jf. forskrift 9. august 2013 nr. 958 og forskrift 14. mai 2014 nr. 639. Endringene i tilskuddsordningen ble gjeldende for utbetalinger fra og med året 2014 til og med året 2017, jf. forskriften § 2 tredje ledd.

Endringene innebar blant annet at det fra 2014 var tre grupper av organisasjoner som kunne være tilskuddsberettiget;

- automatorganisasjoner som fikk utbetalt andel uten søknad, jf. forskriften § 3,
- automatorganisasjoner som kunne søke tilskudd, jf. forskriften § 4 og
- organisasjoner som ikke hadde automatinntekter i 2001 som kunne søke tilskudd, jf. forskriften § 6 a.

For organisasjoner som ikke hadde automatinntekter i 2001 fremgikk det av forskriften § 6 b andre ledd at søknadsfrist var 1. september hvert år.

Av forvaltningsloven § 34 følger det at klageinstansen kan prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye opplysninger. I dette ligger at klageinstansen fullt ut kan prøve både rettsanvendelsen, saksbehandlingen, faktum og det frie skjønn. Klageinstansen kan selv treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

Lotterinemndas vurdering

Diabetesforbundets sin klage gjelder Lotteritilsynets vedtak om å avvise søknad om tilskudd fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping for tildelingsårene 2014 og 2015.

Sentralledet i Diabetesforbundet hadde ikke automatinntekter i 2001, og søknadsfristen var følgelig 1. september for tildelingsårene 2014 og 2015, jf. forskriften § 6 b andre ledd.

Klager sendte søknadskjema til Lotteritilsynet 12. oktober 2015 for tildelingsåret 2015. I klagers brev 7. oktober 2015 og 15. oktober 2015 ble det presisert at Lotteritilsynet skulle behandle søknaden fra klager som søknad om tilskudd også for tildelingsåret 2014.

Når det gjelder søknad for tildelingsåret 2015, har klager anført at søknad var levert rettidig ved innlevering av søknadsmateriell i forbindelse med søknad om merverdiavgiftskompensasjon 18. august 2015. Denne anførselen kan klart ikke føre frem. Tilskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner er en selvstendig tilskuddsordning med egen forskrift. Lotterinemnda slutter seg til Lotteritilsynets redegjørelse og vurdering av dette på side 3 i innstilling 28. januar 2019.

Lotterinemnda legger etter dette til grunn at søknadsfristen for årene 2014 og 2015 i utgangspunktet ble oversittet.

Lotterinemnda viser til at søknadsfristen etter forskriften er endelig, og forskriften åpner ikke for behandling av søknader innkommet etter fristen.

Lotteritilsynet og Lotterinemnda har imidlertid praktisert en adgang for søker til å få vurdert om det kan gis oppreisning for fristoversittelsen slik at søknaden likevel kan realitetsbehandles.

Etter Lotteritilsynets og Lotterinemndas praksis, foretas vurderingen av om det kan gis oppreisning for oversittelse av søknadsfristen i samsvar med bestemmelsen i forvaltningsloven § 31, som gjelder oversittelse av klagefrist. Med henvisning til denne bestemmelsen kan søknaden likevel tas under behandling hvis; a) parten eller hans fullmektig ikke kan lastes for å ha oversittet fristen eller for å ha drøyd med å søke etterpå, eller b) det av særlige grunner er rimelig at søknaden blir behandlet. Ved vurderingen av om søknaden likevel bør tas opp til behandling, skal det også legges vekt på om en endring av vedtaket kan medføre skade eller ulempe for andre.

Lotterinemnda understreker at det kun er helt unntaksvis at det gis slik oppreisning.

Klager har anført at fristoversittelsen er unnskyldelig på bakgrunn av den prosessen som lå bak forskriftsendringene 9. august 2013 og 14. mai 2014.

Det er innledningsvis grunn til å gi en oppsummering av faktum knyttet til forskriftsendringene, slik det er opplyst fra klager og Lotteritilsynet, samt ut fra opplysninger i Kulturdepartementets brev til klagers advokat 30. november 2015.

Fordeling av Norsk Tippings overskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner ble opprinnelig fordelt slik at 82,9 prosent av de tilgjengelige midler skulle tildeles de ti humanitære organisasjonene som hadde hatt mest automatinntekter (10 H). De resterende 17,1 prosentene skulle fordeles av Lotteritilsynet til andre organisasjoner som hadde hatt automatinntekter. Frem til 2014 ble midlene således kun tildelt organisasjoner som hadde inntekter fra spillautomater i 2001.

I 2012 ble det, i tråd med føringer fra Stortinget og etter krav fra organisasjoner som ikke hadde hatt automatinntekter, satt i gang arbeid med å vurdere hvorvidt den eksisterende ordningen var hensiktsmessig. Klager var en av organisasjonene som ønsket endring i ordningen.

I dette arbeidet ble frivillig sektor representert ved både organisasjoner som hadde hatt og organisasjoner som ikke hadde hatt automatinntekter. Norske Kvinners Sanitetsforening deltok som representant for utvalgte helseorganisasjoner som hadde ytret ønske om endring i ordningen, deriblant klager. I tillegg deltok også Extrastiftelsen, hvor klager var medlem og generalsekretær hos klager var styreleder.

Kulturdepartementet sendte ut pressemeldinger om saken 30. april, 21. juni og 9. august 2013.

Kulturdepartementet gjennomførte to høringer i 2013 i forbindelse med forskriftsendringene. Klager var oppført som selvstendig høringsinstans i begge høringsrundene og mottok høringsnotatene fra april og oktober 2013. Ifølge departementets brev 30. november 2015 fremgår det av høringsnotat 11. oktober 2013 på side 5 at «Det foreslås at søknadsfristen settes til 1. september, tilsvarende søknadsfristen for merverdiavgiftskompensasjonsordningen. Hensikten er å lette gjenbruk av data for organisasjonene».

Det fremgikk videre av høringsnotatet 11. oktober 2013 på side 11 at «Forskriften trer i kraft 1. januar 2014». Dette gjaldt endringen som var vedtatt i forskrift 9. august 2013 nr. 958.

Sammen med elleve andre helseorganisasjoner sendte klager inn et felles høringsinnspill 22. november 2013, underskrevet blant annet av generalsekretær i Diabetesforbundet.

Med utgangspunkt i innspill fra organisasjonene vedtok regjeringen ny ordning i forskriftene 9. august 2013 og 14. mai 2014, hvor nye organisasjoner fikk mulighet til å motta midler fra spilleoverskuddet. Det fremgikk av forskriftsendringene at ordningen skulle gjelde fra 2014 til og med 2017. Søknadsfristen for organisasjoner som ikke hadde hatt automatinntekter fremgikk av ny § 6 b andre ledd.

Kulturdepartementet sendte ut pressemelding 14. mai 2014 om den siste forskriftsendringen. Informasjon om den nye ordningen og link til søknadsskjema ble lagt ut på Lotteritilsynets hjemmeside.

Det var planlagt at endelig modell for ordningen skulle vedtas før 2018. I forbindelse med arbeidet omkring dette inviterte Kulturdepartementet følgende grupper til innledende administrative samtaler høsten 2015:

- 10 humanitære (10 H)
- Representanter for organisasjoner som mottar midler fra overgangsordningen fordi de tidligere hadde hatt automatinntekter
- Representanter fra helseorganisasjonene
- Nye mottakere i ordningen

Klager ble her invitert ved brev 16. september 2015 til møte 13. oktober 2015. Det er denne invitasjonen klager har vist til som grunnlag for sin anførelse om at Kulturdepartementet i september 2015 må ha lagt til grunn at klager ikke hadde søkerett i henhold til overgangsforskriftene. Det er også i forbindelse med denne prosessen klager har anført at Diabetesforbundet først ble klar over at de ville ha vært søknadsberettiget fra 2014.

Etter en helhetsvurdering av ovennevnte saksforhold har Lotterinemnda kommet til at fristoversittelsen skyldes forhold på klagerens side, jf. forvaltningsloven § 31 bokstav a). Det er klagers ansvar å holde seg oppdatert om regelverket og sørge for at søknaden sendes innen angitte frister. Nemnda kan ikke se at det foreligger forhold som gjør fristoversittelsen unnskyldelig.

Klager har anført at Diabetesforbundet var lagt i «feil kategori» internt i Kulturdepartementet, og at dette må innebære at søknaden skal behandles selv om den ble innsendt etter søknadsfristen. Lotterinemnda kan ikke se at dette utgjør et unnskyldelig forhold. Det er for det første Lotteritilsynet som forvalter ordningen, ikke Kulturdepartementet. Overgangsordningen var videre gjeldende allerede fra og med 2014 og det fremgikk hvilke type organisasjoner som kunne søke om tilskudd. Kulturdepartementets oppfatning av hvilken gruppe klager, eller øvrige organisasjoner falt inn under i forbindelse med møtet 13. oktober 2015, er uten betydning for klagers søkeadgang. Uansett om Diabetesforbundet var kategorisert som organisasjon som hadde små eller ingen inntekter fra spillautomater, ville klager hatt anledning til å søke om tilskudd etter overgangsforskriften, jf. forskriften §§ 4 og 6 a.

Klager har videre anført at feilen er unnskyldelig på grunn av mangelfull informasjon i forbindelse med forskriftsendringene som fant sted i 2013 og 2014. I klagers brev 15. oktober 2015 til Kulturdepartementet og Lotteritilsynet, som det er vist til i klagen, har Diabetesforbundet fremført at organisasjonen ikke har «egen juridisk avdeling som følger opp lovverk og forskriftsendringer, og at organisasjonen således er avhengig av at det informeres og følges opp med orientering om vedtak som følge av utsendte høringsbrev og mottatte svar på disse høringsbrevene».

Lotterinemnda kan ikke se annet enn at overgangsordningen var godt opplyst gjennom høringsrunder, pressemeldinger og informasjon på både Kulturdepartementets og Lotteritilsynets hjemmesider. Lotterinemnda bemerker at stønadsberettigede organisasjoner selv har ansvar for å holde seg oppdatert om regelverket, herunder endringer. Diabetesforbundet var aktiv i arbeidet i forbindelse med innføring av overgangsordningen, og klager var gjennom høringsrundene kjent med forslaget om at endringsforskriften skulle tre i kraft 1. januar 2014. Lotterinemnda kan ikke se at klager var berettiget til, eller kunne forvente direkte informasjon om forskriftsendringene fra verken Kulturdepartementet eller Lotteritilsynet.

Lotterinemnda kan heller ikke se at det foreligger opplysninger om særlige grunner som gjør det rimelig at søknaden blir behandlet, jf. forvaltningsloven § 31 første ledd bokstav b). At organisasjonen har gått glipp av økonomisk tilskudd gir ikke grunnlag for oppreisning for fristoversittelsen.

Klager har anført saksbehandlingsfeil/forskjellsbehandling under henvisningen til at Foreningen Mental helse sin søknad om tilskudd for tildelingsåret 2017 ble innvilget tross fristoversittelse.

Lotterinemnda har mottatt omgjøringsvedtak 21. mars 2018 i denne saken, i sladdet versjon. Så langt nemnda kan se, er tilsynets omgjøring der ikke begrunnet i tilsvarende forhold som anføres som unnskyldelige forhold fra klagers side. Det foreligger ikke ulovlig forskjellsbehandling eller saksbehandlingsfeil. Omgjøringsvedtaket i sladdet versjon vedlegges til orientering.

Konklusjon

Lotterinemnda finner etter en konkret vurdering av sakens opplysninger at tilsynets vedtak skal opprettholdes.

Vedtak

Klagen tas ikke til følge.

Dokumentet er godkjent elektronisk